

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра політології, історії і філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри

Світлана МАКАРЕЦЬ

«02» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ФІЛОСОФІЯ

освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
галузь знань 07 Управління та адміністрування
освітній ступінь бакалавр
факультет обліку та фінансів

Полтава
2024 – 2025 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни Філософія для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Мова викладання державна

Розробник: Шейко Сергій, професор кафедри політології, історії та філософії,
кандидат філософських наук, доцент

«02» вересня 2024 року

Сергій ШЕЙКО

Схвалено на засіданні кафедри політології, історії та філософії
протокол від «02» вересня 2024 року № 1

Погоджено гарантом освітньої програми
Фінанси, банківська справа
та страхування
«02» вересня 2024 року

Олександр БЕЗКРОВНИЙ

Схвалено головою ради з якості
вищої освіти спеціальності
Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

Світлана ЗОРЯ

протокол від «02» вересня 2024 року № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин –	90
Кількість кредитів –	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (шифр курс)	1; 072ФБССФР_бд_2024
Семестр	2
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	14
Самостійна робота (годин)	60
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни Філософія: надання здобувачам вищої освіти знань з філософії як світогляду людини; визначення загального ставлення людини до світу в цілому; розуміння світоглядних, пізнавальних, ціннісних і соціальних проблем буття.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: Правознавство, Університетська освіта.

4. Компетентності

Загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові:

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

5. Програмні результати навчання

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	- сформувані абстрактно-логічний апарат, належно застосовувати методи аналізу та синтезу для з'ясування ключових характеристик фінансових систем та їх суб'єктів.
ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.	- знати сутність діалектичного розвитку та планувати можливості власного професійного становлення.
ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.	- вміти правильно використовувати можливості критичного та креативного мислення у наукових дослідженнях та професійному спілкуванні.
ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.	- сформувані здібності до самостійної роботи та відкритості до пізнання нових наукових істин.
ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.	- знати теоретико-методологічні основи фахової підготовки, що зумовлюють забезпечення сталого розвитку України як демократичної, соціальної та правової держави.
ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	- засвоїти свої права та обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності демократичного суспільства та верховенства права.
ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати	- освоїти досягнення та цінності суспільства на основі розуміння предметної області з фахової підготовки в системі наукових знань.

6. Методи навчання і викладання

Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда); наочні (ілюстрування, демонстрування); практичні (аналіз історичних джерел); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання і мотивації обов'язку і відповідальності до навчання (роз'яснення мети вивчення предмета, висування вимог, заохочення, вказування на недоліки, зауваження); інтерактивні методи (дискусії, метод мозкового штурму, «займи позицію», «мнемотурнір», робота в малих групах); мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи контролю (усного, письмового) і самоконтролю (самоаналіз, самооцінювання) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Філософія як специфічний тип знання.

Походження поняття «філософія». Філософія і життя. Соціальні умови формування філософії. Духовні джерела філософії. Співвідношення «людина – світ» як визначальний предмет філософського осмислення. Філософські проблеми і дисципліни. Специфічні особливості філософських знань: загальність (універсальність), сутнісність, світоглядність, універсальна теоретична рефлексія. Основні функції філософії: світоглядна, загально-методологічна, прогностична (евристична), критична, аксіологічна, гуманістична. Світогляд як духовно-практичний феномен. Поняття світогляду. Основні світоглядні проблеми. Структура світогляду (світовідчуття, світосприймання, світорозуміння, світоусвідомлення). Функціональні складові світогляду (віра, надія, любов). Принципи формування світобачення (монізм, плюралізм, скептицизм, догматизм, раціоналізм, сенсуалізм). Філософія як теоретична основа світогляду. Буденний і теоретичний світогляди та їх характерні особливості. Типи світогляду залежно від носіїв, ставлення до історичного прогресу, ознак світовідчуття. Історичність світогляду (міфологія, релігія, наука, філософія). Сучасна світоглядна парадигма.

Тема 2. Антична філософія.

Основні етапи розвитку античної філософії. Проблематика філософії античності – комоцентризм. Досократичний період в розвитку грецької філософії: мілетська школа, Геракліт, піфагорійці, елейська школа. Філософські погляди Сократа, Платона, Арістотеля, Демокріта. Елліністично-римська філософія: стоїцизм, скептицизм, епікуреїзм, неоплатонізм.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.

Особливості формування християнської філософії. Патристика (Тертуліан, Августин). Схоластика (Т. Аквінський). Філософський сенс заповідей Христа. Проблема загальних понять у філософії номіналізму та реалізму. Науково-природничі погляди Р. Бекона та інших філософів.

Поняття «Відродження». Основні риси філософії Відродження. Гуманізм. Від геоцентризму до егоцентризму. Філософія раннього (італійського) Відродження.

Філософія пізнього (північного) Відродження (М. Кузанський, Леонардо да Вінчі, Джордано Бруно, Н. Коперник).

Тема 4. Німецька класична філософія.

Головні риси філософії Нового часу. Емпіризм філософії Нового часу (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк). Раціоналізм (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Ляйбніц). Імматеріалізм Дж. Берклі та Д. Юма. Французьке Просвітництво та матеріалізм XVIII ст. (Вольтер, Ж.-Ж. Руссо, Ламетрі, К. Гельвецій).

Іммануїл Кант – засновник німецької класичної філософії. Система суб'єктивного ідеалізму Й. Фіхте та об'єктивного ідеалізму Ф. Шеллінга. Діалектичний метод і філософська система Г. Гегеля. Антропологічна філософія Л. Фойєрбаха. Антропологічний матеріалізм Фейєрбаха. Філософія Маркса й Енгельса. Марксистська концепція практики. Неомарксизм (Д. Лукач, А. Грамші, Г. Маркузе).

Тема 5. Сучасна світова філософія.

Передумови виникнення неklasичної традиції в західноєвропейській філософії другої половини XIX століття. Ірраціоналізм та волюнтаризм А. Шопенгауера. Ідея «надлюдини» в філософії Ф. Ніцше. Філософія життя: А. Бергсон, Г. Зіммель, В. Дільтей. Філософські погляди С. К'єркегора: між сутністю та існуванням. Основні риси філософії XX ст. Напрями сучасної філософії: а) прагматизм; б) позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм; в) екзистенціалізм; г) фрейдизм і неофрейдизм; д) філософська антропологія; е) феноменологія та герменевтика; є) сучасна релігійна філософія: персоналізм, неотомізм. Головні тенденції розвитку сучасної європейської філософії.

Тема 6. Українська філософська думка.

Особливості української філософської думки. Основні періоди її розвитку. Філософія за часів Київської Русі. Філософія українського відродження та Барокко (К. Сакович, І. Пзель, Ф. Прокопович, Г. Щербацький). Філософія Г. Сковороди. Філософія Просвітництва й Романтизму в Україні (О. Новицький, Т. Шевченко, П. Юркевич). Соціальна філософія М. Драгоманова, І. Франка. Націософія Д. Донцова. Історіософська концепція В. Липинського. Філософія української діаспори (І. Лисяк-Рудницький, Д. Чижевський).

Тема 7. Філософія пізнання. Логіка та методологія наукового пізнання

Проблема пізнання в історії філософії. Поняття істини, її форми. Критерії істини. Характерні риси наукового пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Єдність чуттєвого та раціонального у пізнанні. Рівні наукового пізнання. Методологія пізнання як форма організації оптимально-ефективної діяльності людини. Методологія прийняття рішень. Поняття методу та методології наукового дослідження. Практика як основа, критерій та мета пізнання. Гуманістичний зміст практики та її функції. Творчість як конструктивний принцип пізнання. Свобода творчості – основа формування демократичних відносин у суспільстві.

Тема 8. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього.

Сутність та структура духовного життя суспільства. Поняття культури та її сутнісні начала. Історичність культури. Основні ознаки й властивості культури. Символічна природа культури. Культура і цивілізація. Колоподібні та лінійні концепції розвитку цивілізацій. Культура як ціннісне ставлення людини до світу.

Внутрішня культура і культура спілкування. Субкультура. Естетичні цінності людини. Краса як універсальна цінність. Праця як цінність. Етичне начало в людині. Етика добра як універсальної цінності. Свобода і відповідальність як цінності сучасної епохи. Гармонія вищих цінностей – добра, істини і краси – як ідеал людського буття.

Генезис науки. Динаміка наукового знання. Закономірність розвитку науки. Зміна наукових парадигм. Революції в науці. Нові типи раціональності: взаємовідношення науки – філософії – релігії. Структура науки. Ідеали науки. Етика вченого. Сучасний стан української науки: досягнення та проблеми.

Глобальні проблеми людства. Імперативи виживання людства: екологічний, моральний. Поняття соціального передбачення і прогнозування майбутнього. Основні науково-теоретичні характеристики соціального прогнозу. Стратегія людства в планетарному масштабі. Завдання переходу від техногенної до антропогенної цивілізації. Глобальне моделювання майбутнього.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма 072ФБССФР бд 2024			
	усього о	у тому числі		
		л	с	с. р.
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання.	12	2	2	8
Тема 2. Антична філософія.	10	2	2	6
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.	10	2	-	8
Тема 4. Німецька класична філософія.	12	2	2	8
Тема 5. Сучасна світова філософія.	10	2	2	6
Тема 6. Українська філософська думка.	12	2	2	8
Тема 7. Філософія пізнання. Логіка та методологія наукового пізнання.	12	2	2	8
Тема 8. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього.	12	2	2	8
Усього годин	90	16	14	60

8. Теми семінарських занять

Назва теми	Кількість годин
	денна форма 072ФБССФР бд 2024
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання.	2
Тема 2. Антична філософія.	2
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.	-
Тема 4. Німецька класична філософія.	2
Тема 5. Сучасна світова філософія.	2
Тема 6. Українська філософська думка.	2
Тема 7. Філософія пізнання. Логіка та методологія наукового пізнання.	2
Тема 8. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього.	2
Разом	14

9. Теми самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин
	денна форма 072ФБССФР_бд_2024
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання.	8
Тема 2. Антична філософія.	6
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.	8
Тема 4. Німецька класична філософія.	8
Тема 5. Сучасна світова філософія.	6
Тема 6. Українська філософська думка.	8
Тема 7. Філософія пізнання. Логіка та методологія наукового пізнання.	8
Тема 8. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього.	8
Разом	60

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Цей вид роботи реалізується шляхом виконання завдань самостійної роботи здобувачами вищої освіти денної форми здобуття освіти.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	Поточний контроль: опитування, участь у дискусіях; тестування, перевірка завдань самостійної роботи; реферативні доповіді з мультимедійними презентаціями. Семестровий контроль: залік.
ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.	Поточний контроль: опитування, участь у дискусіях; тестування, перевірка завдань самостійної роботи; реферативні доповіді з мультимедійними презентаціями. Семестровий контроль: залік.
ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.	Поточний контроль: опитування, участь у дискусіях; тестування, перевірка завдань самостійної роботи; реферативні доповіді з мультимедійними презентаціями. Семестровий контроль: залік.
ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.	Поточний контроль: опитування, участь у дискусіях; тестування, перевірка завдань самостійної роботи; реферативні доповіді з мультимедійними презентаціями. Семестровий контроль: залік.
ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.	Поточний контроль: опитування, участь у дискусіях; тестування, перевірка завдань самостійної роботи; реферативні доповіді з мультимедійними презентаціями. Семестровий контроль: залік.

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Поточний контроль: опитування, участь у дискусіях; тестування, перевірка завдань самостійної роботи; реферативні доповіді з мультимедійними презентаціями. Семестровий контроль: залік.
ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	Поточний контроль: опитування, участь у дискусіях; тестування, перевірка завдань самостійної роботи; реферативні доповіді з мультимедійними презентаціями. Семестровий контроль: залік.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим програмним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				
	Опитування на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Самостійна робота	Написання реферату	Разом
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання.	5		3		8
Тема 2. Антична філософія.	5		3		8
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження.	5		3		8
Тема 4. Німецька класична філософія.	5	10	3		18
Тема 5. Сучасна світова філософія.	5		2		7
Тема 6. Українська філософська думка.	5		2		7
Тема 7. Філософія пізнання. Логіка та методологія наукового пізнання.	5	10	2		17
Тема 8. Філософія науки і культури, стратегія майбутнього.	5		2		7
Написання реферату				20	20
Разом	40	20	20	20	100

Шкала та критерії оцінювання
опитування на семінарських заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. Здатен самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, відстоювати власну світоглядну та громадську позицію, пропонувати способи розв'язання суспільних проблем. Демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність.
4	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією; намагається наводити аргументи на підтвердження власних думок. Здатен самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, відстоювати власну світоглядну та громадську позицію. Демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства. Але при висвітленні питань і формулюванні висновків не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства, послуговується науковою термінологією. Робить спроби на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, відстоювати власну світоглядну та громадську позицію. Демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства. Але при висвітленні питань і формулюванні висновків не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, виявляє фрагментарні знання окремих положень, допускає істотні неточності та помилки.
2	Здобувач вищої освіти не володіє у достатньому обсязі навчальним матеріалом, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства; окремі питання висвітлює поверхнево, майже не послуговуючись науковою термінологією. Робить спроби на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції, але виключно на рівні інтуїції, без глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, хоча при цьому демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства.
1	Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень знань і розуміння навчального матеріалу, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства; окремі питання відтворює на рівні розпізнавання явищ, майже не послуговуючись науковою термінологією; допускає істотні фактичні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді. Не робить спроб на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища,

	процеси і тенденції, відстоювати власну світоглядну та громадську позицію. Не демонструє здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства.
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; відповідь відсутня, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання

розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання	
10	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 37–40 питань	Продемонстрований високий рівень володіння програмним матеріалом, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної філософської науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати суспільні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
9	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 33–36 питань	
8	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 29–32 питань	
7	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 25–28 питань	
6	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 21–24 питань	Продемонстрований належний рівень володіння програмним матеріалом, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної філософської науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати суспільні процеси та явища політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
5	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 17–20 питань	
4	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 13–16 питань	Продемонстрований посередній рівень володіння програмним матеріалом, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної філософської науки, але знання фрагментарні; виникають труднощі у застосуванні критичного мислення для вирішення поставлених завдань, а також в ході аналізу суспільних процесів та явищ політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
3	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 9–12 питань	
2	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 5–8 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства: здобувач вищої освіти практично не володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної філософської науки; не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань, не здатен аналізувати суспільні процеси та явища
1	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 1–4 питань	

		політичної, соціально-економічної та культурної сфер.
0	усі завдання виконано неправильно	усі завдання виконано неправильно, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання

Написання реферату

Кількість балів	Критерії оцінювання
17–20	Реферативна робота виконана на високому рівні, виявляє самостійність, творчість та оригінальність, глибоке розуміння проблеми, що розглядається. Висунуті тези аргументовані. Застосовані порівняння й узагальнення для аналізу філософсько-методологічних засад розвитку суспільства. Наведено альтернативні погляди на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної філософської науки. Проаналізовано суспільні події та явища, зроблено оцінку філософських концепцій із позиції загальнолюдських та національних цінностей. Продемонстрована світоглядна і громадянська позиція автора, здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства. Висновки демонструють критичне мислення. Робота відповідає основним вимогам щодо стилю, оформлення, використання цитат.
14–16	Реферативна робота виконана добре, виявляє знання теоретичного матеріалу, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства, розуміння проблеми, що розглядається. Висунуті тези достатньо аргументовані. Зроблений належний аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної філософської науки; викладена власна позиція на проблему з точки зору загальнолюдських та національних цінностей. Продемонстрована світоглядна і громадянська позиція автора, здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства. Висновки демонструють критичне мислення. Робота відповідає основним вимогам щодо стилю, оформлення, використання цитат.
10–13	Реферативна робота виконана задовільно, допущені незначні помилки при визначенні історичних категорій, смислових зв'язків тощо, хоча загалом робота виявляє знання теоретичного матеріалу, що відображає філософсько-методологічних засад розвитку суспільства, розуміння проблеми, що розглядається. Зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної філософської науки. Продемонстрована світоглядна і громадянська позиція автора, здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства. Викладена власна позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей, але вона не достатньо аргументована. Вимоги щодо оформлення реферату загалом дотримані.
6–9	Реферативна робота виконана на низькому рівні. Виявлено недостатнє розуміння проблеми; тема висвітлена частково. Зустрічаються неточності у викладі матеріалу, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства, мають місце помилки при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної філософської науки. Аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної філософської науки занадто поверхневий. Світоглядну і громадянську позиції автора, здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства простежити складно. Висновки не достатньо аргументовані.

	Відсутня власна позиція з точки зору загальнолюдських та національних цінностей. Роботі бракує проблемності та оригінальності. Є недоліки в оформленні реферату.
1–5	Реферативна робота виконана незадовільно. Виявлено недостатнє розуміння проблеми, тема не розкрита. У роботі мають місце серйозні помилки у викладі матеріалу, що відображає філософсько-методологічні засади розвитку суспільства, та при використанні категорійно-понятійного апарату сучасної філософської науки. Відсутній аналіз різних точок зору на проблему на основі опанування здобутків класичної та сучасної філософської науки. Світоглядна і громадянська позиції автора, здатність діяти соціально відповідально та свідомо, зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства не простежуються. Робота несамотійна. Логічна структура, стиль, оформлення викликають серйозні зауваження.
0	реферативна робота не виконана, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання

Виконання завдань самостійної роботи (для тем 1-4)

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	Здобувач вищої освіти виконав завдання самостійної роботи у повному обсязі, достатньо володіє навчальним матеріалом, розуміє сутність світоглядно-методологічних засад сучасної філософії, самостійно та аргументовано викладає зміст теоретичних питань. На заняттях демонструє здобуті знання під час самостійної роботи, проявляє активність та творчий підхід.
2	Здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, отриманим під час виконання завдань самостійної роботи. Обґрунтовано викладає зміст теоретичних запитань, намагається наводити докази та підтвердження власних думок, але при висвітленні питань мають місце окремі неточності та незначні помилки.
1	Здобувач вищої освіти не освоїв у повному обсязі навчальний матеріал під час самостійної роботи. При висвітленні питань та висновків нездатний до всебічного аналізу та обґрунтування доказовості, виявляє знання окремих положень, допускає істотні неточності та помилки.
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не підготував завдання самостійної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.

Виконання завдань самостійної роботи (для тем 5-8)

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, отриманим під час виконання завдань самостійної роботи. Обґрунтовано викладає зміст теоретичних запитань, намагається наводити докази та підтвердження власних думок, але при висвітленні питань мають місце окремі неточності та незначні помилки.
1	Здобувач вищої освіти не освоїв у повному обсязі навчальний матеріал під час самостійної роботи. При висвітленні питань та висновків нездатний до всебічного аналізу та обґрунтування доказовості, виявляє знання окремих положень, допускає істотні неточності та помилки.

0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, не підготував завдання самостійної роботи, що не дає можливість оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів навчання.
---	--

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни

Персональний комп'ютер, під'єднаний до мережі Internet. Програмне забезпечення: OS Windows, MS Office, PowerPoint, хмарні додатки Google, Internet-браузери, мережа Wi-Fi, доступ до інтернет-ресурсів, онлайн платформа Google Meet. Мультимедійне обладнання (проектор), дошка аудиторна, АСУ ПДАУ, електронний ресурс на платформі LMS Moodle, репозитарій ПДАУ

13. Політика навчальної дисципліни

- щодо термінів виконання та перескладання: регламентуються Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <http://surl.li/qhurvx> та Положенням про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті <http://surl.li/dcddab>.

Здобувач вищої освіти, який з поважних причин, підтверджених документально, не підлягав поточному контролю і набрав кількість балів меншу, ніж межа незадовільного навчання (не більше 59-ти балів за 100-бальною шкалою), зобов'язаний у тижневий термін після отримання довідки, затвердженої закладом охорони здоров'я або іншого підтверджувального документа, подати їх до директорату. У такому разі розпорядженням директора навчально-наукового інституту визначається термін ліквідації поточної академічної заборгованості і йому видаються аркуші поточної успішності здобувача вищої освіти.

- щодо академічної доброчесності: дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці «Академічна доброчесність» Полтавського державного аграрного університету: <http://surl.li/irohph>. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності <http://surl.li/sbyeab> та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету <http://surl.li/cbcoqm>.

- щодо відвідування занять: здобувачі вищої освіти зобов'язані бути присутніми на заняттях і не пропускати їх без поважної причини. Не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні

приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині тощо) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту, або через систему дистанційного навчання LMS Moodle про стан виконання завдань.

- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету: <http://surl.li/britcc>.

- щодо оскарження результатів оцінювання: регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <http://surl.li/blxujj>.

Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту. Заява щодо оскарження результатів оцінювання розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора навчально-наукового інституту.

Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача, який проводив контрольний захід.

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Філософія : підруч. О. Г. Данильян, О. П. Дзюбань. 4-те вид., переробл. Харків : Право, 2023. 424 с.

2. Основи практичної філософії : підруч. А. М. Лой (наук. ред., А. О. Баумейстер, Т. І. Ящук та ін. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2011. 531 с. (2-ге вид. К., 2016).

3. Семенюк Едуард. Філософія сучасної науки і техніки : підруч. Вид. 3-тє, випр. та допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с.

4. Філософія : підруч. (ВНЗ І–ІІІ р. а.). О.Л. Воронюк. 3-є вид., переробл. та допов. Київ : «Медицина», 2018. 216 с.

5. Філософія науки : підруч. І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 255 с.

6. Філософія науки : навч. посіб. Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І. С. Івано-Франківськ : Видавець Кушнір Г.М., 2017. 588 с.

7. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана. Філософія : підруч. Львів : Місіонер, 2020. 784 с.

Допоміжні

1. Гадамер Г.-Г. Істина і метод. Київ : Юніверс, 2000. Т.1-2.

2. Добронравова І. Практична філософія науки. Київ : Університетська книга, 2023. 352 с.

3. Iona Yasnolob, Oleg Gorb, Olena Kalashnyk, Serhii Shejko, Svitlana Pysarenko, Olena Mykhailova (2018). The formation of the efficient system of ecological enterprise. *Journal of Environmental Management and Tourism*. Volume IX, Issue 5 (29) Fall 2018.

4. Serhii Shejko, Olena Kolodii. Development of entrepreneurship in the context of civilizational dynamics. *Humanities and Social Sciences*. Publishing House of Rzeszow University of Technology. Poland. vol. XXV, 27 (1/2020). P. 77–85.

5. Serhii Shejko, Olena Kolodii. Possibilities of resolving the dilemma «power – knowledge» in the process of the civil society formation in Ukraine. *Humanities and Social Sciences*. Publishing House of Rzeszow University of Technology. Poland. vol. XXV, 27 (3/2020). P. 129–137.

6. Шейко С.В., Колодій О.С. Деїзм як визначальний принцип формування філософії історії Вольтера. *Філософські обрії*. Вип. 45. К.; Полтава, 2021. С. 18-30.

7. Шейко С.В. Гегелівський аналіз концепції деїзму у філософії Вольтера. *Філософські обрії*. Вип. 46. 2023. С. 46-66.

8. Шейко С.В. Проблема визначення світоглядної парадигми у філософії Григорія Сковороди (критично-порівняльний аналіз). *Філософські обрії*. Вип. 47. Київ; Полтава, 2023. С. 38-44.

Інформаційні ресурси

1. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень» для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії) / уклад.: Данильян О. Г., Дзьобань О. П. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/p_OMND-2023.pdf.

2. Пронський В.М. Філософія науки: Конспект лекцій для аспірантів, здобувачів і магістрів. URL: <http://www.twirpx.com/file/362423/>.

3. Саух П. Ю. Феномен наукової школи в контексті реалій сучасної науки. Становлення і розвиток науково-педагогічних шкіл: проблеми, досвід, перспективи: зб. наук. праць. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/18412>.

4. Філософія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Phil-science.pdf>
http://stud.com.ua/29014/filosofiya/filosofiya_i_metodologiya_nauki.

5. Філософія та методологія наукового пізнання: колективна монографія. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukaf_2013_2_25.

6. Шашкова Л. О. Історичний перспективізм і культурно-історичний проект філософії науки: методологічні паралелі. Філософські проблеми гуманітарних наук. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fpgn_2018_1_7.